

5. BAILE WF, BUCKMAN R, Lenzi R, Glober G, Beale EA, Kudelka AP. *Oncologist*. 2000;5(4):302-11. doi: 10.1634/theoncologist.5-4-302. PMID: 10964998
6. POPOVICI-MÂRȘU, C, NICOLAU, S. Psihologie și cancer, în „Viața medicală”, 1990.
7. SHEILA, PAYNE. ș.a. „Palliative care nursing: principles and evidence for practice”. New York: Open University Press, 2004; ISBN:0335212433 9780335212439 0335214924 9780335214921
8. PAYNE, S. ș.a. „Palliative Care Nursing: Principles and Evidence for Practice”. McGraw Hill Open University Press, 2005, p. 794–795; ISBN 0335212433.
9. LUBINSKY MS. „Bearing bad news: Dealing with the mimics of denial”. *J Genet Couns*. 1994 Mar;3(1):5-12. doi: 10.1007/BF01414602. PMID: 24233794
10. SADOVEI, L. Paradoxul comunicării valorilor științifice. În: Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului. Seria 23, Vol.3, 2021, Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, 2021, p. 73-79. ISBN 978-9975-46-5595.
11. FALLOWFIELD, L, JENKINS, V., „Current concepts of communication skills training in oncology”, 2006; 168:105-12 PMID: 17073196.
12. POSTICA, L. Profesionalismul comunicării conținutului dezagreabil în comunicarea medicală https://hepamed.ro/wp/wp-content/uploads/2018/11/Modul-online_Cum-comunicam-vestile-proaste-pacientilor_octombrie-2018_BUN.pdf
13. <https://doi.org/10.1634/theoncologist.10-7-471>

INTERSECȚII TEMATICE ÎN ASIGURAREA INTERDISCIPLINARITĂȚII DOMENIULUI DE FORMARE PROFESIONALĂ

THEMATIC INTERSECTIONS IN ENSURING INTERDISCIPLINARITY IN VOCATIONAL TRAINING

*Silvia PANAS,
profesor CEMF „Raisa Pacalo”,
Chișinău, R. Moldova*

ORCID: 0000-0002-8550-574X

CZU: 37.091

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p126-133

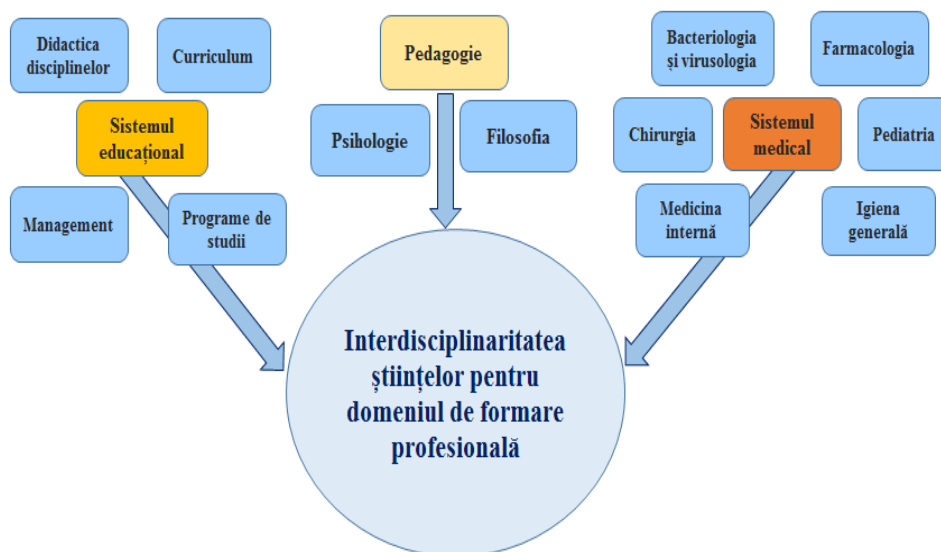
Rezumat: Actualitatea temei reflectată în articolul prezent ține de problematica interrelaționării științifice. Dacă în conexiunile umane se produce efect de relaționare, conexiunile între diferite discipline poartă titlul de interdisciplinaritate. Așa cum cooperarea umană creează condiții de colaborare, între disciplinele științifice există inevitabilă colaborare implicită. Interdisciplinaritatea oferă punți academice importante și astfel pot mobiliza resurse academice extraordinare, și totodată joacă un rol esențial în procesul de predare-învățare.

Cuvinte-cheie: Interdisciplinaritate, interrelaționării științifice, conexiunile, efect de relaționare, conexiunile, colaborare, disciplinele științifice, resurse academice, procesul de predare-învățare.

Abstract: The topicality of the theme reflected in the present article is related to the issue of scientific interrelation. If the human connection is a relational effect, the connection between different disciplines is called interdisciplinarity. Just as human cooperation creates the conditions for collaboration, between scientific disciplines there is inevitably implicit collaboration. Interdisciplinarity provides important academic bridges and thus can mobilise extraordinary academic resources, as well as playing a key role in the teaching-learning process.

Keywords: Interdisciplinarity, scientific interrelation, connections, relationship effect, connections, collaboration, scientific disciplines, academic resources, teaching-learning process.

Interdisciplinaritatea reprezintă un principiu metodologic de abordare prin formarea unui sistem integrat de cunoștințe pe baza unor metode și principii. Instruirea interdisciplinară

încurajează dobândirea cunoștințelor fundamentale, promovează integrarea ideilor din mai multe discipline și oferă o perspectivă asupra modului de aplicare a cunoștințelor.

Interdisciplinaritatea presupune o intersectare a diferitelor arii curriculare și aceasta necesită o interacțiune între competențe și conținuturi a două sau mai multor discipline de învățământ și implică stabilirea și folosirea unor conexiuni între limbaje și operații. Integrarea interdisciplinară prefixul *inter* înseamnă „între” reprezintă o formă de cooperare între discipline diferite privind un anumit proces, fenomen a cărui complexitate poate fi explicată, demonstrată, rezolvată numai prin acțiunea convergentă a mai multor puncte de vedere. Interdisciplinaritatea presupune abordarea conținuturilor complexe având ca scop formarea unei imagini unitare asupra unei anumite problematice. Astfel vizează relațiile, în special de metodologie care se stabilesc între discipline diferite, sau mai bine zis transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta. [6, p.94].

Termenul *integrare*, *integralitate*, conform Noul dicționar universal al limbii române, reprezintă o corelare a conținuturilor, însă, această corelare necesită o astfel de abordare curriculară în care ca obiectiv inițial cel mai adesea este finalitatea/finalitățile urmărite, investigare pentru dezvoltarea unei gândiri integratoare, unitare [10, p.613].

Fig. 1 Relaționarea finalităților, a competențelor, a conținuturilor și strategiilor educaționale

Interdisciplinaritatea reprezintă o modalitate de organizare a conținuturilor învățării, cu implicații asupra întregii strategii de proiectare a curriculumului, care oferă o imagine unitară asupra fenomenelor și proceselor studiate în cadrul diferitelor discipline de învățământ și care facilitează contextualitate nu poate fi surprinsă decât printr-o convergență și o combinare prudentă a mai multor puncte de vedere [4, p.123]. Conform dicționarului explicativ român, *interdisciplinaritatea* se referă la un transfer de concepte și metodologie dintr-o disciplină în alta pentru a permite abordarea mai adecvată a problemelor cercetate [8, p.682].

Prioritățile, interdisciplinarității constau în aceea că analizează integrat procesele și fenomenele. Într-o arie curriculară, interdisciplinaritatea este obligatorie, deoarece cuprinde conținuturile, metodologiile, cât și strategiile didactice. În același timp, interdisciplinaritatea se referă la o intersectare a mai multor arii curriculare, care include nu numai la conținuturile, dar presupune și corelarea competențelor de la două sau mai multe discipline.

Spre exemplu, V. Isac, descrie schema corelației dintre diferite sfere de activitate rațională, care relevă condițiile în care se realizează conexiunile: „Fiecare text are un context”, adică este necesară corelarea oricărei date a unei discipline, afirmând cu siguranță că vom trăi într-o eră a interdisciplinarității [9, p.85].

Interdisciplinaritatea reprezintă un veritabil principiu organizațional care, reunind imperativul normativ cu cel intențional și cu cel teologic, oferă teze, metode și reguli unitare, comune pentru coordonarea unui grup de discipline diferite [11, p.27].

Modurile în care este descrisă, definită și prescrisă teoretic ca mod de predare sau cercetare, interdisciplinaritatea este înțeleasă și aplicată concret în moduri diverse și surprinzătoare, demonstrând încă odată complexitatea și dificultățile de operaționalizare a acestui concept.

Corelațiile interdisciplinare au unele avantaje: îi permit elevului să acumuleze anumite informații despre obiecte, procese și fenomene, care ulterior vor fi sistematizate în anii următori, pot clasifica mai bine o problemă, o temă, permite aplicarea unor cunoștințe în alte contexte, trecerea de la teorie la practică, ușurează transferul de informații, de metode de la disciplină la alta, stimulează procesele intelectuale ale elevilor, favorizând caracterul formativ al învățământului, în final realizându-se o învățare eficientă [1, p.38]

Abordarea interdisciplinară pornește de la ideea că nici o disciplină de învățământ nu constituie un domeniu închis, astfel se pot stabili legături între discipline. În rezultatul abordării interdisciplinare se realizează acțiunea directă dintre competențe sau conținuturi interdependente din două sau mai multe discipline, ce implică interpătrunderea disciplinelor.

- ✓ Nicio știință nu poate exista în sistem monodisciplinar;

- ✓ În sistemul educațional, într-o societate viitoare, este nevoie de stimularea creativității și acest lucru este posibil prin promovarea interdisciplinarității;
- ✓ Profesorul de azi trebuie să dea dovadă de cunoștințe, responsabilitate, abilități și măiestrie profesională pentru a educa și instrui tânăra generație în ritmul epocii;
- ✓ Elevul trebuie să conștientizeze importanța învățării prin cercetare, prin descoperire, realizării conexiunilor între diferitele discipline.

Interdisciplinaritatea presupune o intersectare a diferitor arii disciplinare, presupune interacțiunea deschisă dintre anumite competențe sau conținuturi interdependente dintre două sau mai multe discipline [3, p.126].

Interdisciplinaritatea științelor pentru domeniul de formare profesională are drept scop formarea unor personalități moderne, cu gândire critică, analitică, sistemică, cu capacități de înțelegere profundă și aptitudini de modelare a fenomenelor, a proceselor. Rezultatul colaborării interdisciplinare îl reprezintă noile soluții, metode, mecanisme și instrumente de cercetare, identificate pentru una sau mai multe dintre disciplinele științifice, ca urmare a complementarității induse între acestea. Interdisciplinaritatea este un fenomen aplicat în domeniul pedagogie, constatăm prezența acestui fenomen în toate disciplinele care formează un sistem ce asigură pregătirea profesională.

Organizarea interdisciplinară a curriculumului constă în selectarea unui domeniu din mediul natural și social și gruparea cunoștințelor derivate din diferite discipline științifice în funcție de relevanța lor pentru cunoașterea integrală și acțiunea umană asupra domeniului respectiv. Acest model de organizare a curriculumului pune în evidență conexiunea dintre discipline, coeziunea, unitatea și globalitatea temei de studiat. El încearcă să opereze o sinteză a metodelor utilizate, a legilor formulate și a aplicațiilor propuse și, în același timp să străpungă barierele de protecție pe care disciplinele le stabiliseră unele împotriva altora [14].

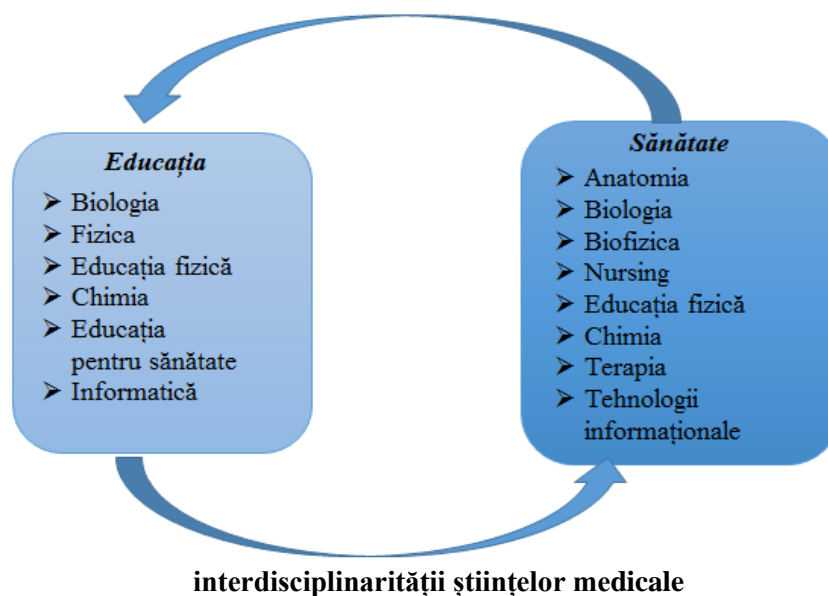
Profesorul nu este doar o persoană care propune conținuturi, formulează sarcini și cere anumite conduite, dar lui îi revine rolul primordial în cadrul următoarelor activități didactice:

- stimularea și întreținerea curiozității elevilor;
- cunoașterea/descoperirea noului;
- formarea de competențe și comportamente necesare pentru integrarea în societate;
- consolidarea încrederii în forțele proprii;
- descoperirea identității personale [3].

Procesul de *predare-învățare-evaluare* a disciplinelor medicale se axează pe utilizarea metodologiilor educaționale, a tehnologiilor informaționale și comunicaționale moderne, centrate pe student, formînd competențe specifice, care se realizează prin corelarea procesului didactic, sporind potențialul intelectual, creativitatea, ingeniozitatea, abilitățile de comunicare ale studenților, ceea ce va facilita încadrarea lor în activitatea socio-profesională. Astfel sporește accesibilitatea informației prin însușirea mai temeinică a cunoștințelor, deoarece studentul mai ușor însușește informația prin exemplele practice care se bazează pe tangența dintre diverse discipline. Interdisciplinaritatea în procesul de predare-învățare este reflectată de următoarele caracteristici:

- învățământul modern, formativ, presupune existența predării – învățării interdisciplinare ca o condiție obligatorie;
- corelarea cunoștințelor dobândite de elevi la diferite discipline contribuie la formarea și dezvoltarea flexibilității gândirii, a capacității de aplicare acestora în practică;
- la nivelul activităților de predare-învățare se pot căuta teme comune pentru diferite obiecte de studiu care pot determina realizarea unor obiective de nivel înalt ca: rezolvarea de probleme, însușirea unor metode de învățare eficientă;
- permite studentului să acumuleze informații despre obiecte, procese, fenomene care vor fi aprofundate în anii următori de studii;
- clarifică mai bine o temă, făcând apel la mai multe discipline, analizând-o din mai multe perspective;
- ajută la formarea strategiilor de rezolvare a studiului de caz și la realizarea deprinderilor practice și permite aplicarea cunoștințelor în diferite domenii.

Fig 1.2
tematice în

**Intersecții
asigurarea**

Abordarea interdisciplinară presupune dezvoltarea capacității de a transfera rapid și eficient cunoștințe, deprinderi practice, competențe specifice acumulate. Perspectiva Intersecțiilor tematice în asigurarea interdisciplinarității științelor medicale. Se realizează prin studierea diverselor discipline în vederea rezolvării unor situații de problemă în domeniu. Domeniul medical este unul absolut inter și transdisciplinar, de altfel ca și oricare sistem, care se dorește a primi valoarea existenței. Abordarea interdisciplinară pornește de la ideea că nici o disciplină de învățământ nu constituie un domeniu închis, ci se pot stabili legături între discipline.

În acest context abordarea interdisciplinară trebuie să devină un *modus vivendi* al școlii. Numai astfel elevul, până a-si asuma statutul de cititor avizat, prezumtiv, empiric, va putea fi învățat să extragă idei fundamentale, motive și teme dominante dintr-un câmp textual oferit, să le poată formula în propria manieră de exprimare orală și scrisă, prin noduri conceptuale persuasive, construind, astfel, o arie de comprehensiune și înțelegere [7].

Importanța studierii integrate a disciplinelor creează un complex de competențe și premise pentru interconexiunea disciplinelor, amplifică volumul informațional al definițiilor, axiomelor prin crearea unui tablou științific inseparabil. Pentru însușirea conținuturilor tematice conștient și profund este necesar ca procesul educațional să posede un caracter interdisciplinar.

Studiul relațiilor interdisciplinare a fost din totdeauna un subiect discutabil la ordinea de zi în cadrul științelor medicale. Integrarea conținuturilor științifice este esențială în pregătirea specialiștilor de înaltă calificare.

Intersecțiile tematice în asigurarea interdisciplinarității științelor medicale trasează specificul de abordare la nivelul obiectivelor, situațiilor cărora li se asociază un tratament interdisciplinar: Abordările interdisciplinare, indiferent de modul de înțelegere, au un potențial inovator major generat de dialogul dintre specialiști ai diverselor discipline: problematică complex, un domeniu de investigație larg, studierea unor relații profesionale și disciplinare atât în educație cât și în medicină. Interrelaționarea conținuturilor disciplinei biologia cu anatomia, fizica cu biofizica, chimia, terapia și informatica în procesul educațional, se axează pe formarea la studenți a competențelor necesare pentru integrarea viitorilor specialiști în diferite situații profesionale și sociale. Orice pregătire profesională necesită integrarea unui set de abordări și cunoștințe orientate spre dezvoltarea abilităților și competențelor profesionale. Ca urmare, dacă este prezentă o analiza mai mult sau mai puțin conectată de discipline, această pregătire implică o abordare interdisciplinară de bază. Deoarece scopul formării este stăpânirea unei acțiuni profesionale, nu este suficient să poți stabili legături între disciplinele academice. *Rolul interdisciplinarității la o disciplină profesională:*

- Formarea competenței de investigație prin dezvoltarea deprinderilor practice, proceselor, în baza studiului de caz și a corelării cunoștințelor din alte domenii;
- Lărgirea orizontului de cunoștințe din diverse domenii, argumentând procese de dezvoltare a personalității umane din starea de bine și starea de sănătate;
- Generalizarea și sistematizarea volumului de cunoștințe, priceperi, deprinderi și formarea competențelor la elevi, în cadrul mai multor discipline;

- Îmbinarea competențelor specifice disciplinei și formularea competenței integrate de manifestare, orientare în viață, studiind regulile vieții;
- Perfecționarea modului de învățare integrală pentru dezvoltarea multilaterală a elevului ca personalitate, anexată la experiența de viață în plan moral, intelectual, social, etic, estetic, tehnologic.

Este evident că aplicarea interdisciplinarității în cadrul predării-învățării disciplinelor medicale sporește cu mult accesibilitatea informației, însușirea mai temeinică a cunoștințelor și asimilarea unui volum mare de informații. Atunci când învățarea este limitată la o singură perspectivă disciplinară, ambiguitatea este adesea considerată fie o deficiență a cadrului analitic, fie o dovadă că trebuie adoptate ipoteze pentru a oferi o predicție clară.

Viața în societatea contemporană se caracterizează printr-o complexitate și un dinamism în ascensiune, de aceea studenții trebuie să fie capabili să se integreze și să activeze într-un mediu dinamic complex, căci la baza orientării competențiale se află activitatea, care înseamnă a putea face și, în sensul mai general, presupune a putea învăța, a putea construi, a putea trata, a putea coordona. Astfel, reiese că un sistem educațional axat pe competențe trebuie să se concentreze asupra formării capacităților de rezolvare a problemelor în situații inedite [8].

Astfel conexiunile interdisciplinare activează potențialul creativ al elevilor și dezvoltă o gândire flexibilă și integratoare, crește motivația învățării, dezvoltă la elev interesul de cunoaștere și-l transformă în subiect al propriei formări, îl ajută pe student în formarea unei imagini unitare a realității, în măsură să ofere soluții și să-l îndrume spre o carieră profesională, și totodată sporește accesibilitatea informației prin însușirea mai temeinică a cunoștințelor. Modulile în care este descrisă, definită și prescrisă teoretic ca mod de predare sau cercetare, interdisciplinaritatea este înțeleasă și aplicată concret în moduri diverse și surprinzătoare, demonstrând încă odată complexitatea și dificultățile de operaționalizare a acestui concept.

CONCLUZII

Interdisciplinaritatea oferă o viziune plurală și dinamică asupra științelor, valorifică informații și abilități dobândite de studenți, iar consecințele sunt dezvoltarea intelectuală și creșterea evidentă a randamentului. Astfel abordarea interdisciplinară contribuie la formarea unor personalități moderne, personalități multilateral dezvoltate, cu gândire critică, analitică, sistemică, cu capacități de înțelegere profundă și aptitudini de modelare a fenomenelor, a proceselor ce ne înconjoară. Cadrul didactic trebuie să pledeze pentru lecții interdisciplinare pentru ca studenți să aibă viziune mai largă, într-o lume dinamică și complexă, caracterizată de explozie informațională și de dezvoltare a tehnologiei. Este necesar ca studentul să conștientizeze importanța învățării prin cercetare, prin descoperire, realizării conexiunilor între diferitele discipline.

BIBLIOGRAFIE

1. ALEXANDRU, I. *Interdisciplinaritatea. Noua paradigmă în cercetarea și reformarea administrației publice*. Cluj-Napoca: U.T. Press, 2010. 220p. ISBN 978-973-27-1939-8
2. BOTGROS, I., FRANTUZAN, L. *Competența profesională a cadrului didactic – condiție decisivă în implementarea curriculumului școlar*. În: *Univers Pedagogic*, 2010, Nr. 4, pp. 38-44. ISSN: 1811-547.

3. CIOLAN, L. *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*. Iași: Polirom, 2008. 277 p. ISBN: 973-46-1034-1.
4. CUCOȘ C. *Pedagogie*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Editura Polirom, 2014. 536 p. ISBN 978-973-46-4041-6.
5. *Dicționarul explicativ al limbii române*. (2016). Ed. a III-a. București: Univers Enciclopedic Gold. 1376 p. ISBN 978-606-704-161-3
6. F. Marcu și C. Manea, *Deționar de neologisme* Editura Academiei, București 1978
7. Ghicov A. Corelarea în rețea ca premisă a învățării performante, *Didactica PRO*, 2008, nr. 6(52), p. 29-31. ISSN 1810-6455
8. GORAȘ-POSTICĂ, V. (2013). *Formarea de competențe profesionale în contextul actual al învățământului superior*. În: *Revista Studia Universitatis, seria Stiințele Educației*. Nr. 5 (65). pp. 31-35,
9. ISAC, V. Principiul corelației în cercetarea interdisciplinară. În: *Interdisciplinaritatea în știința contemporană*. București: Editura Politică, 1980, 406 p..
10. *Noul dicționar universal al limbii române*. 2006 Editura Litera Internațională ISBN (10) 973- 675-307-7
11. VIERIU D. *Interdisciplinaritatea științei administrației și a cercetării științifice a administrației*. În: *Administrarea publică*, 2007, nr. 3. Pp. 25-28. ISSN: 2587-330X

CONTEXTUL VALORIC DE ETICĂ ȘI MORALĂ AL DEONTOLOGIEI COMUNICĂRII ÎN DOMENIUL DE FORMARE PROFESIONALĂ MEDICALĂ

THE ETHICAL AND MORAL CONTEXT OF COMMUNICATION ETHICS IN THE FIELD OF MEDICAL TRAINING

*Maria MUNTEAN, asist. univ.,
Universitate de Stat de Medicină și Farmacie "N. Testemițanu",
Chișinău, R. Moldova*

*Maria MUNTEAN, assistant professor,
State University of Medicine and Pharmacy "Nicolae Testemițanu",
Chisinau, R. Moldova*

ORCID: 0000-0002-1894-5913

CZU: 174:614.253

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p133-138

Rezumat: Este bine cunoscut că etica, morala și deontologia formează principalele aspecte etico-deontologice ale activității medicale. Problemele etico-morale reprezintă una dintre direcțiile principale pentru multe specialități, dar și pentru reprezentanții societății. În articolul dat este dezvăluită contextual valoric de etică și morală al deontologiei comunicării în domeniul de formare profesională medicală.

Cuvintele -cheie: etica, morala, deontologie, etica profesională.

Summary: It is well known that ethics, morality and deontology form the main ethical and deontological aspects of medical activity. Ethical and moral issues are one of the main directions for many specialties, but also for representatives of society. The value context of ethics and morality of communication deontology in the field of medical training is revealed in this article.

Key words: ethics, morality, deontology, professional ethics.